

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Фінансового менеджменту та фондового ринку

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності
072 Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-професійна програма Фінанси, фінансовий менеджмент
та страхування
на тему: «Фінансова стійкість підприємства та її забезпечення в
умовах воєнного стану»

Виконавець:

здобувач 47 групи ЦЗФН
Маринова Марія Михайлівна

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент
Іоргачова Марія Іванівна

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Економічна стабільність підприємства є однією з основних умов його ефективної та безперебійної роботи в умовах ринку. У нинішньому економічному середовищі, де навіть незначні зміни можуть призвести до серйозних наслідків для бізнесу, питання фінансової надійності набуває надзвичайної значущості. Вона визначається не тільки здатністю підприємства залишатися життєздатним в умовах фінансових труднощів, але й його можливістю гнучко реагувати на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища, зберігати та посилювати свою конкурентоспроможність і розвиватися, навіть у періоди економічної нестабільності. Для сільськогосподарських підприємств фінансова стійкість має особливу роль, зокрема в умовах воєнного стану. В умовах збройного конфлікту, коли забезпечення безпеки та стабільності є критично важливим, фінансова стійкість стає необхідною умовою для продовження виробництва та гарантування продовольчої безпеки національного масштабу.

У сільському господарстві фінансова стійкість є визначальним фактором для здатності підприємства адаптуватися до змінюваних умов, таких як зміни клімату, варіації в цінах на сільськогосподарську продукцію, зміни в політиці держави або глобальні економічні коливання. У кризових ситуаціях, таких як війна, природні катаклізми чи інші непередбачувані події, здатність фермерського господарства витримувати навантаження та продовжувати діяльність залежить від рівня його фінансової стійкості. Це включає в себе не тільки наявність фінансових резервів, але й ефективне управління витратами, диверсифікацію джерел доходів і збереження ліквідності, що дозволяє своєчасно реагувати на виникаючі проблеми.

Забезпечення фінансової стійкості підприємства є важливим аспектом не лише для самого господарства, а й для загального економічного стану регіону і країни. Сільськогосподарські підприємства, які зберігають свою фінансову стабільність, здатні не тільки підтримувати свої виробничі потужності, а й вчасно постачати необхідні продукти на внутрішній ринок, сприяючи забезпеченню продовольчої безпеки. Крім того, фінансова стійкість підприємств дає їм можливість інвестувати в модернізацію, технологічні інновації та розвиток, що в умовах непередбачуваних економічних ситуацій дозволяє не тільки зберегти прибутковість, але й забезпечити довгострокову життєздатність бізнесу.

У проаналізованих джерелах висвітлено теоретичні аспекти проблематики та різноманітні методи оцінки фінансової стабільності, однак не розглянуто, яким чином збройне протистояння впливає на фінансову стійкість компаній, зокрема тих, що належать до надзвичайно чутливого аграрного сектору. Також бракувало порад щодо інформаційно-аналітичного супроводу та збереження фінансової рівноваги підприємств у реаліях воєнного часу. Саме тому дана наукова розвідка є на часі, адже практично всі суб'єкти господарювання в Україні зазнали наслідків військових дій.

Метою даної кваліфікаційної роботи є теоретичне узагальнення та надання практичних рекомендацій щодо забезпечення фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану.

Для досягнення зазначеної мети були визначені наступні **завдання**:

- дослідити економічну сутність фінансової стійкості підприємства;
- розкрити механізм управління фінансовою стійкістю підприємства;
- описати методичні підходи до оцінювання фінансової стійкості підприємства;
- проаналізувати ключові тенденції діяльності агропідприємств в умовах воєнного стану;
- надати характеристику особливості фінансово-господарської діяльності аграрного підприємства «Гармонія-Д» у воєнних умовах;
- провести аналіз та оцінити ключові показники фінансової стійкості аграрного підприємства «Гармонія-Д» в умовах воєнного стану;
- розробити шляхи поліпшення фінансової стійкості агропідприємства «Гармонія-Д» за умов воєнного стану;
- запропонувати рекомендації щодо державної підтримки функціонування агропідприємств України під час воєнного стану.

Об'єктом дослідження є процес забезпечення фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану.

Предметом цього дослідження є теоретичні та методичні основи, а також практичні аспекти аналізу та забезпечення фінансової стійкості агропідприємства «Гармонія-Д» в умовах воєнного стану.

Методи дослідження. Для виконання дослідження були використані наступні методи: систематизація і узагальнення для розкриття сутності фінансової стійкості; комплексна оцінка, використання графічних зображень та послідовний аналіз при вивченні фінансово-господарської діяльності; економіко-статистичний метод для оцінки фінансової стійкості підприємства; причинно-наслідковий підхід для формулювання рекомендацій щодо забезпечення фінансової стабільності агропідприємств України.

Інформаційна база. Для проведення дослідження були використані навчальні посібники та підручники з фінансового аналізу, методів оцінки ймовірності банкрутства, наукові статті та монографії, законодавчі акти України, а також фінансова звітність агропідприємства «Гармонія-Д» за період 2022-2024 роки.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (45 найменувань) та 4-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 89 сторінки. Основний зміст викладено на 74 сторінках. Робота містить 12 таблиць, 26 ілюстрацій.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи бакалавра опубліковано 1 тези: «Забезпечення фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану» (Збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції «Фінансові механізми забезпечення відновлення

економіки України в сучасних умовах», Державному податковому університеті, м. Ірпінь, 26 лютого 2025 року).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні основи дослідження фінансової стійкості підприємства»* розглянуто сутність і значення фінансової стійкості підприємства, механізм управління фінансовою стійкістю підприємства, методичні підходи до оцінювання фінансової стійкості підприємства.

У другому розділі *«Оцінка впливу воєнного стану на фінансову стійкість підприємства»* розглянуто ключові тенденції діяльності агропідприємств в умовах воєнного стану, проаналізовано особливості фінансово-господарської діяльності підприємства «Гармонія-Д» в умовах воєнного стану, проведено оцінку фінансової стійкості агропідприємства «Гармонія-Д» в умовах воєнного стану.

У третьому розділі *«Напрями забезпечення фінансової стійкості в умовах воєнного стану»* запропоновано рекомендації щодо поліпшення фінансової стійкості агропідприємства за умов воєнного стану, зокрема використання сучасних інструментів забезпечення фінансової стійкості підприємства та можливих напрямів державної підтримки функціонування агропідприємств.

ВИСНОВКИ

У даній роботі було розглянуто теоретичний аспект забезпечення фінансової стійкості підприємства, здійснено загальну оцінку фінансово-господарської діяльності агропідприємства «Гармонія-Д» під час військового конфлікту, проведено всебічний аналіз фінансової стійкості цього агропідприємства та надано пропозиції щодо підвищення рівня фінансової стійкості як для «Гармонія-Д», так і для уряду України з метою покращення економічної стійкості аграрних компаній країни.

З отриманих результатів дослідження можна виділити такі основні висновки:

1. Встановлено, що фінансова стабільність є ключовим критерієм для оцінки життєздатності та ефективності підприємства. Вона полягає в здатності організації протистояти як зовнішнім, так і внутрішнім впливам, які можуть призвести до збитків або зменшити потенціал для розвитку. Це охоплює можливість зберігати фінансові ризики, підтримувати стабільність прибутковості та швидко відновлюватися після кризових ситуацій. На рівень фінансової стійкості впливають як внутрішні, так і зовнішні, а також мезоекономічні фактори.

2. Досліджено різні методи оцінки фінансової стабільності організації. Одним із найпоширеніших способів є використання коефіцієнтів, що передбачає аналіз фінансових звітів компанії, обчислення співвідношень, які характеризують фінансову стійкість, та їх порівняння з встановленими стандартами. Показники стабільності підприємства охоплюють такі елементи, як структура власних і залучених коштів, ліквідність, коефіцієнт покриття запасами, маржинальний прибуток, операційний важіль та оцінка фінансових

ризиків.

3. Підкреслено, що аналітична підтримка організації є критично важливою для забезпечення її економічної стабільності та успіху в умовах конкурентного середовища. Висновки, отримані на основі дослідження внутрішніх та зовнішніх факторів, сприяють ухваленню обґрунтованих управлінських рішень, які орієнтовані на вдосконалення бізнес-процесів і підвищення результативності роботи. Підтримка економічної безпеки компанії передбачає стабільне фінансове становище, здатність швидко реагувати на зміни в навколишньому середовищі та ефективне управління ризиками. Аналітична підтримка дозволяє своєчасно виявляти і досліджувати можливі загрози та перспективи, що забезпечує ефективну реакцію та вжиття необхідних заходів для зниження ризиків і максимізації вигод.

4. Продемонстровано, як початок збройного конфлікту в Україні значно вплинув на функціонування сільськогосподарських підприємств. Спостерігався різкий підйом інфляції, що спричинило серйозні проблеми для аграрних господарств через збільшення витрат на виробництво та інфраструктуру. Водночас, зниження цін на зернові на біржі стало викликом для виробників, оскільки зменшується прибутковість їх продукції та ставиться під загрозу їх фінансова стабільність. Низька ціна українського зерна викликала протести серед сільськогосподарських об'єднань у Європі, що призвело до обмеження експорту через деякі пункти пропуску. Ускладнений експортний процес, зумовлений війною та пошкодженою інфраструктурою, також негативно позначається на агропромисловому секторі. Обмеження доступу до міжнародних ринків і труднощі з транспортуванням товарів значно знижують потенціал для експорту та підтримки внутрішнього виробництва.

5. Проведено аналіз фінансово-господарської діяльності ФГ «Гармонія-Д» у 2022 -2024 роках. Результати демонструють виразні негативні зміни, зумовлені початком військових дій. Загалом, спостерігається значне скорочення доходів компанії, зокрема чистого доходу від реалізації продукції та інших операційних надходжень, що призвело до збільшення витрат на виробництво та інших операційних витрат. Найбільше зниження спостерігалось у рентабельності, що стало причиною зменшення чистого прибутку підприємства. Окрім того, збільшення дебіторської заборгованості та товарних запасів вказує на додаткові фінансові проблеми, з якими зіткнулася компанія. Аналіз фінансових результатів агропідприємства «Гармонія-Д» у 2024 році, в умовах тривання військового конфлікту, вказує на значне погіршення фінансових результатів. Скорочення доходів від реалізації продукції та інших операційних надходжень становило майже 45%, що спричинило негативну рентабельність продажів та збитковість компанії. Проте було здійснено кілька інвестиційних заходів для відновлення підприємства після початку конфлікту в 2022 році. Підвищення рівня заборгованості та товарних запасів свідчить про поглиблення фінансових труднощів. Особливо варто звернути увагу на зростання собівартості продукції та інших витрат, що є додатковим чинником, який ускладнює фінансову ситуацію підприємства. Ці зміни обумовлені загальним погіршенням економічної обстановки в країні через продовження

збройного конфлікту.

6. Проведено оцінку фінансової стабільності агропідприємства «Гармонія-Д», за результатами якої можна зазначити, що підприємство демонструвало високий рівень фінансової стійкості у 2022 році. З початком військових дій агропідприємство залишилося стабільним з фінансової точки зору, хоча деякі показники почали знижуватися. Це можна пояснити багаторічною прибутковою діяльністю та стабільним фінансовим становищем «Гармонія-Д». Підприємство має значний обсяг власного капіталу і мінімальний ризик банкрутства, що свідчить про його стабільність і ефективне фінансове управління. Індикатори ліквідності також підтверджують позитивну ситуацію, оскільки обігові активи є достатніми для виконання поточних зобов'язань і забезпечення швидкого залучення фінансових ресурсів. Проте у 2023 році спостерігається погіршення деяких фінансових результатів, що пов'язано з негативним впливом військових дій на економіку країни. Зокрема, це обумовлено затримкою зерна на складах через низькі ціни на продукцію, а також значними витратами на відновлення після початку бойових дій у 2022 році, що спричинило збиткові результати діяльності. Зростання запасів також може негативно вплинути на ліквідність. Основними проблемними аспектами залишаються маржинальний дохід, операційний важіль і фінансовий ризик агропідприємства «Гармонія-Д».

7. Розроблено пропозиції щодо вдосконалення управління фінансовою стійкістю агропідприємства «Гармонія-Д» в умовах військового стану. Прогнозовано можливі зміни фінансових показників як без врахування оптимізаційних заходів, так і з їх впровадженням. Загалом, негативна тенденція зберігається у динаміці коефіцієнтів фінансового ризику, забезпеченості запасами, маржинального доходу та операційного важеля. Особливо актуальною проблемою залишається різке збільшення фінансового ризику компанії. Для поліпшення показників фінансової стійкості було запропоновано зменшити витрати підприємства, очікуючи прибуток від попередніх інвестицій, що дозволить знизити ризик фінансових втрат за умов непередбачених ситуацій, що підтверджується аналізом росту фінансового ризику. Також рекомендовано провести страхування майна та здоров'я працівників підприємства, застосовувати технології точного землеробства для забезпечення безпеки виробничих процесів, оптимізації ресурсів та зменшення витрат, а також активно залучати благодійні організації для отримання додаткового фінансування, що допоможе компенсувати негативні зміни в фінансових результатах.

8. У кваліфікаційній роботі також розглянуто основні сучасні інструменти забезпечення фінансової стійкості підприємства та надано рекомендації для їх використання підприємствами України з метою забезпечення їх фінансової стійкості.

9. Було надано рекомендації уряду України щодо підвищення фінансової стійкості аграрного сектору країни. Введення субсидій для фермерських господарств сприятиме забезпеченню їхньої фінансової стабільності та розвитку сільського господарства. Спрощення доступу до

податкових пільг допоможе зменшити фінансовий тиск на аграріїв, що сприятиме зростанню сектору. Регулювання цін на зернових ринках допоможе стабілізувати цінову ситуацію і створить справедливі умови для всіх учасників економічного процесу. Активна співпраця з міжнародними гуманітарними організаціями та розширення міжнародних зв'язків у сфері логістики зернових вантажів сприятиме знаходженню нових ринків збуту та стабільному експорту продукції. Важливим кроком також є відновлення інфраструктури України, що критично необхідне для підтримки безперебійної роботи агросектору та зниження витрат агропідприємств.

АНОТАЦІЯ

Маринова М.М., «Фінансова стійкість підприємства та її забезпечення в умовах воєнного стану», кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «072 Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньо-професійною програмою

Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2025 рік

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес забезпечення фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану.

У роботі розглядаються теоретичні та методичні аспекти фінансової стійкості підприємства, визначено актуальність теми дослідження.

Проаналізовано впливу воєнного стану на фінансову стійкість агропідприємства.

Запропоновано напрями щодо забезпечення фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану, зокрема: розроблено рекомендації щодо поліпшення фінансової стійкості агропідприємства за умов воєнного стану, а саме – використання сучасних інструментів забезпечення фінансової стійкості підприємства та можливих напрямів державної підтримки функціонування агропідприємств.

Ключові слова: підприємство, фінансова стійкість, оцінка впливу, забезпечення стійкості.

ANNOTATION

Marynova M.M., "Financial Stability of an Enterprise and Its Provision in Conditions of Martial Law", qualification work for obtaining a bachelor's degree in the specialty

"072 Finance, Banking and Insurance" under the educational and professional program Finance,

Financial Management and Insurance

Odessa National Economic University

Odesa, 2025

The bachelor's qualification work consists of three sections. The object of the study is the process of ensuring the financial stability of an enterprise in martial law.

The work examines the theoretical and methodological aspects of the financial stability of an enterprise, and determines the relevance of the research topic.

The impact of martial law on the financial stability of an agricultural enterprise is analyzed.

Directions are proposed for ensuring the financial stability of an enterprise in martial law, in particular: recommendations are developed for improving the financial stability of an agricultural enterprise under martial law, namely, the use of modern tools for ensuring the financial stability of an enterprise and possible directions of state support for the functioning of agricultural enterprises.

Keywords: enterprise, financial sustainability, impact assessment, sustainability assurance.